

Konjunktursituasjonen og arbeidet med Økonomisk utsyn

Utsynet:

<http://www.ssb.no/emner/08/05/10/oa/201001/oa2010-1.pdf>

Pressemelding siste konjunkturrapport:

<http://www.ssb.no/emner/08/05/kt/>

Konjunkturside

<http://www.ssb.no/okind/>

Tidsskriftet Økonomiske analyser

<http://www.ssb.no/oa/> (se også "tidligere" utgaver)

UiO 2. mars 2011

Torbjørn Eika, SSB

Hva jeg har tenkt å gjøre

- Presentere konjunktursituasjonen og utsiktene framover – slik den er beskrevet i Utsynet (Økonomiske analyser 1/2011)
  - Lagt fram på pressekonferanse 17. februar
- Trekke inn hvordan vi jobber
  - SSB
  - Forskningsavdelingen i SSB
  - Makroøkonomisk gruppe i forskningsavdelingen
- Men aller først: Hva er "Utsynet"?
- Og før det igjen: Hva jobber makrogruppa med?

Makrogruppe i SSBs forskningsavdeling

- 1 av 6 forskningsgrupper (Økonomer "dominerer" i 5)
  - 13 økonomer
- Hva gjør vi?
  - Utvikling, drift og vedlikehold av store makromodeller
    - ♦ KVARTS/MODAG (oppdrag for Finansdep.)
  - Konjunkturrapporter m/prognoser (hvert kvartal) og andre makroanalyser
  - Ymse eksternt finansierte forsknings- og utredningsoppdrag
  - Akademisk forskning – direkte eller indirekte knyttet til modellene
  - Navnestatistikken.....

Konjunkturanalyse i SSB

- Beskrivelse/analyse av nå-situasjonen
  - Kontrafaktiske modellberegninger
- 20 år med modellbasert prognoser, 4 ganger i året
- SSB faglig uavhengig
- Prognoser og konjunkturvurderinger gjøres uten direktiver fra andre myndighetsorganer
  - Avgjørende for vår virksomhet å ha troverdighet. Uten troverdighet for uavhengighet → liten samfunnsøkonomisk nytte av våre analyser
- Finansdepartementet ønsker en uavhengig aktør som oss, selv om de av og til oppfatter oss som brysomme
- Stor vekt på hva modellen "sier"

Økonomisk utsyn 2010

Først og fremst:

Kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR) for 4. kv. 2010

➔ De første nasjonalregnskapstallene for hele fjoråret

Innhold

- *Perspektiver (bla. en diskusjon av handlingsregelen)*
- *Konjunkturtendensene*
  - utsiktene for norsk og internasjonal økonomi
- *Utsynet over 2010*

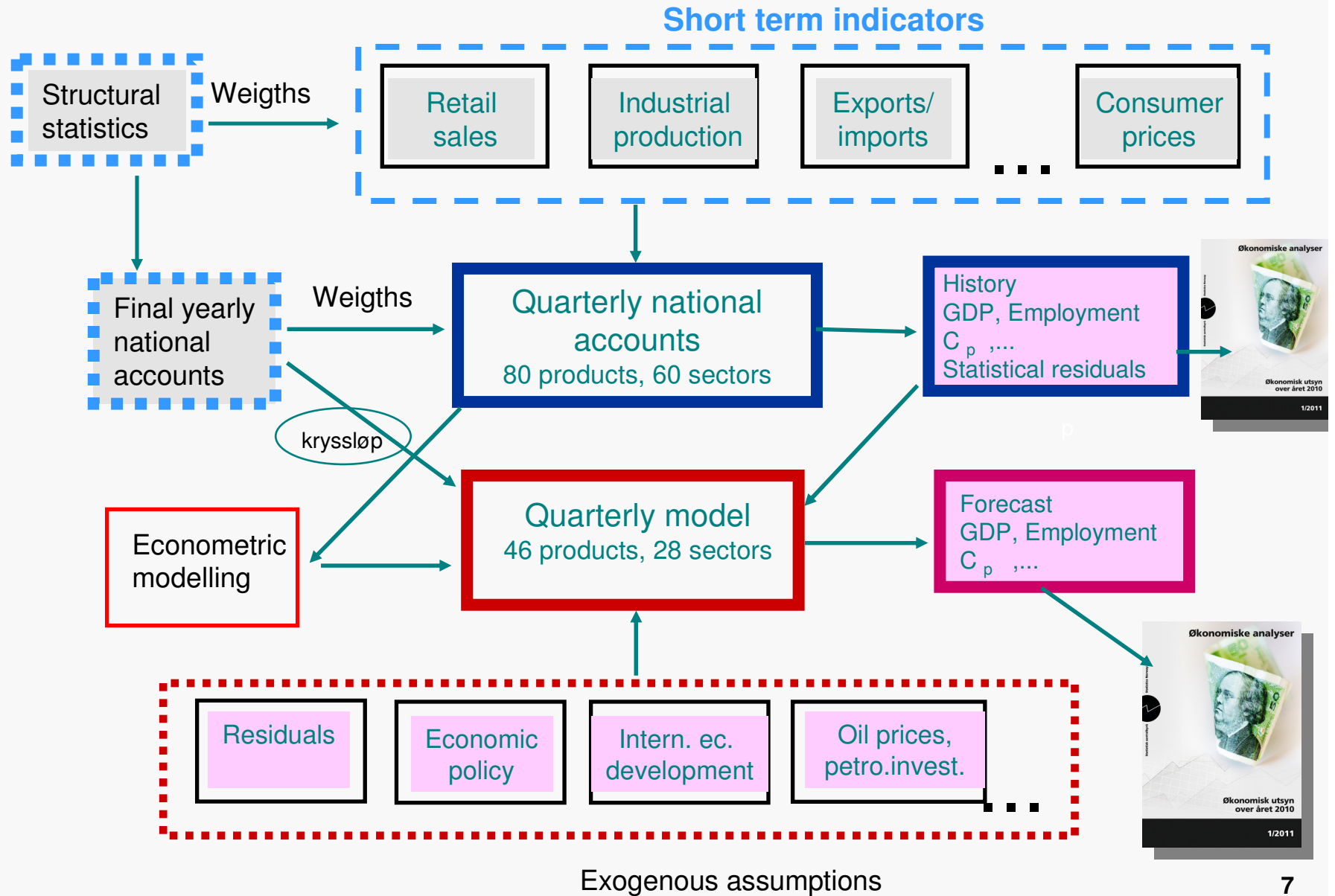
Helhetlig gjennomgang av norsk økonomi i 2010, med kapitler om blant annet:

- Nasjonalformue, arbeidskraft og produktivitet
- Produksjon
- Lønn- og prisutvikling
- Husholdingenes økonomi

- *Temabokser/spesialavsnitt* som tar for seg blant annet:
  - ♦ Inntektsfordeling og offentlige tjenester
  - ♦ Migrasjon og konjunkturer
  - ♦ Økende bruk av biodrivstoff

Økonomisk utsyn: Hvor mange jobber med utsynet og hva gjør de?

- *Perspektiver adm.dir + noen i forskning*
- *Konjunkturtendensene makrogruppa*
- *Utsynet over 2010 Hele SSB*

- 50-60 personer skriver
- Enda flere er direkte involvert i tallarbeid
- Indirekte: Alle som lager statistikk i SSB

Statistics Norway – Accounting and Forecasting

Svært kort om KVARTS – modellen bak prognosene

- 30 år, men under kontinuerlig utvikling
- Kort- og mellomlangsigtede analyser
- Disaggregert makroøkonometrisk modell
- Bygger i hovedsak på nasjonalregnskapets beskrivelse av økonomien
- 30 næringer, 45 produkter, 3000 likninger
- Strukturell modellering
- Vare- og priskryssløp
- Imperfekt konkurranse
  - de fleste produktmarkeder
- Viktige eksogene variabler:
  - Politikvariabler
    - ♦ Finanspolitikk
    - ♦ (Norsk pengemarkedsrente)
  - Verdensmarked
    - ♦ Priser, rente, etterspørsel
  - Problematiske sektorer
    - ♦ Olje, vannkraft, primærnæringer
- Se
  - <http://www.ssb.no/emner/09/90/sos111/sos111.pdf> for en meget detaljert dokumentasjon av MODAG
  - [http://www.ssb.no/filearchive/ART%20-%20EIKA%20OG%20PRESTMO%20\(3\).pdf](http://www.ssb.no/filearchive/ART%20-%20EIKA%20OG%20PRESTMO%20(3).pdf) for (bla.) en kort presentasjon av KVARTS

Økonomisk utsyn over året 2010

Økonomiske analyser 1/2011

- Perspektiver: Lavere oljepengebruk enn 4 prosent?
- 2010: Moderat vekst i fastlandsøkonomien
- Svak vekst i mange OECD-land
- Norge: Klar konjunkturoppgang i sikte

Perspektivene

Et lite tilbakeblikk:

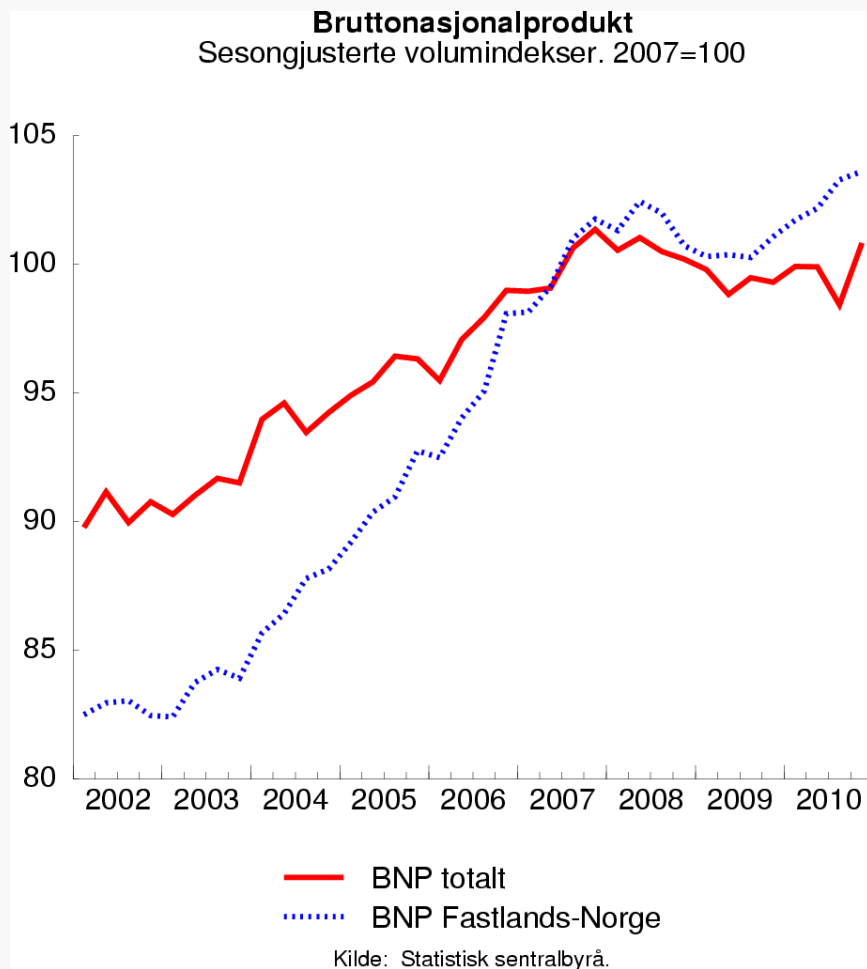
- Enestående økonomisk utvikling i Norge i snart 2 tiår
- Om lag en tredjedel av veksten i disponibel realinntekt følger av bedret bytteforhold
- Mye av veksten er spart i Pensjonsfondet
- Pensjonsfondet har gitt og gir stort handlingsrom i finanspolitikken og mulighet til å dekke kommende utgifter
- Handlingsregelen gir jevn innfasing av petroleumsinntektene, uten å redusere realverdien av Pensjonsfondet

Perspektivene

Bør vi fortsatt bruke 4 prosent ?

- Avkastningen har historisk sett vært lavere
- Videre opptrapping gir stor vekst i oljepengebruken før de store utgiftene kommer
- Konjunkturtelt er det mulig å tilpasse seg en oljepengebruk på 3 prosent fra 2014

Nye nasjonalregnskapstall 2010: Moderat vekst i Fastlands-Norge

- 2010: BNP Fastlands-Norge opp med 2,2 prosent og BNP totalt med 0,4 prosent
  - **Fastlandet:** Begynte å øke i 4. kvartal 2009
  - Vekst i 4. kvartal på 0,3 prosent
  - Generell oppgang både for vare- og tjenesteproduksjon, med unntak av
    - ♦ finansiell tjenesteyting og tradisjonelt fiske som trakk ned veksten med 0,5 pp i 4. kv.
  - **BNP totalt** opp 2,4 prosent i 4. kv.
- Sysselsettingsvekst på 0,2 prosent i 4. kv
  - Tredje kvartal på rad med oppgang
  - Vel 9000 flere sysselsatte ved utgangen av 2010 sammenlignet med 1 år tilbake

Nye nasjonalregnskapstall 2010: Disponibel realinntekt for Norge opp

Tabell 3.4. Bidrag til vekst i disponibel realinntekt fra året før for Norge. Prosent

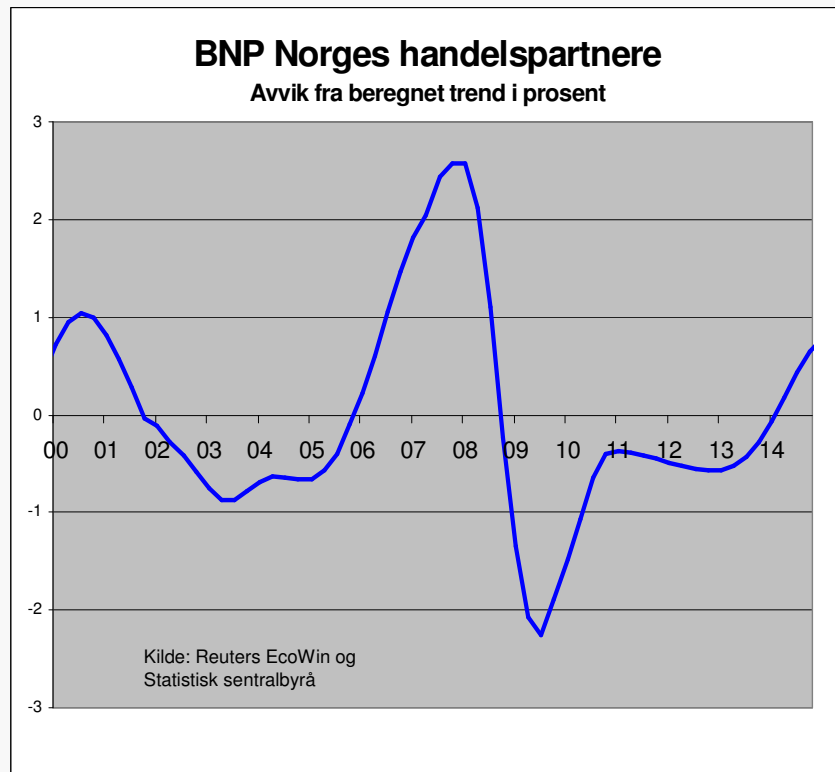
	2007	2008	2009	2010
Disponibel realinntekt for Norge	0,8	6,4	-10,8	4,2
Vekstbidrag fra:				
Produksjonsveksti oljevirkosomhet	-1,5	-1,0	-0,4	-1,7
Produksjonsvekst ellers	4,0	0,6	-1,6	2,0
Endring i bytteforholdet:	-1,2	6,9	-8,5	2,8
Herav prisutviklingen på råolje og naturgass	-1,1	6,7	-7,8	2,0
Endring i rente- og stønadsbalansen:	-0,5	-0,2	-0,3	1,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

- **2010:** Litt lavere handelsoverskudd enn i året før (10 mrd kroner)
  - **4. kv:** Nedgang i eksport av tradisjonelle varer på 3,8 prosent, og
  - oppgang i importen
- Disponibel realinntekt for Norge opp med 4,2 prosent
  - Bedret bytteforhold bidro mest til økningen
    - ♦ Prisoppgang på råolje og naturgass
  - Redusert produksjon i petroleumsvirkosomheten trakk realinntekten ned med 1,7 prosentpoeng,
    - ♦ men dette ble mer enn motsvart av produksjonsoppgang ellers

Langvarig lavkonjunktur internasjonalt

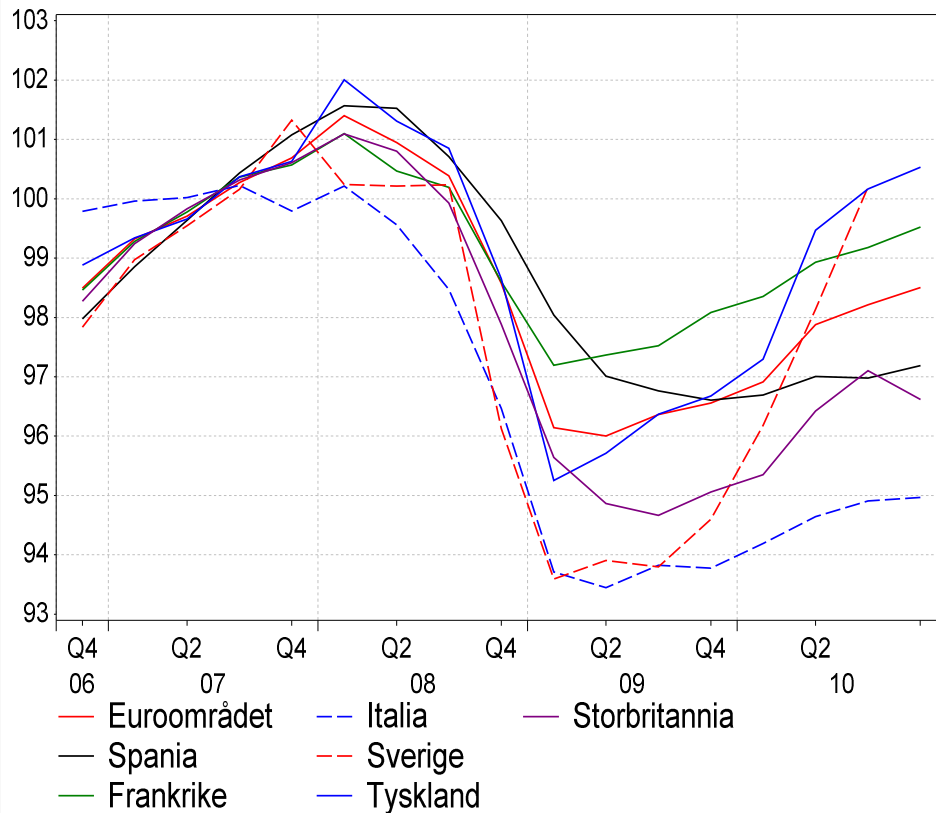

- Svak utvikling i OECD-området
- Høy vekst i framvoksende økonomier "holder hjulene i gang"
- Konjunkturoppgang først ved inngangen til 2013 i USA, noe senere i Europa
- Råvareprisene flater ut
  - Oljeprisen ned gjennom 2011, øker deretter til 104 usd/fat i 2014
- Lave renter enda en stund i OECD
  - Lavt aktivitetsnivå
  - Høy prisvekst: Lav nominell lønnsvekst gir negativ reallønnsvekst
  - inflasjonsimpulser er importert/midlertidige

Veksten avtar i Europa men store forskjeller mellom landene

BNP i utvalgte europeiske land

Faste priser, sesongjustert

Source: Reuters EcoWin

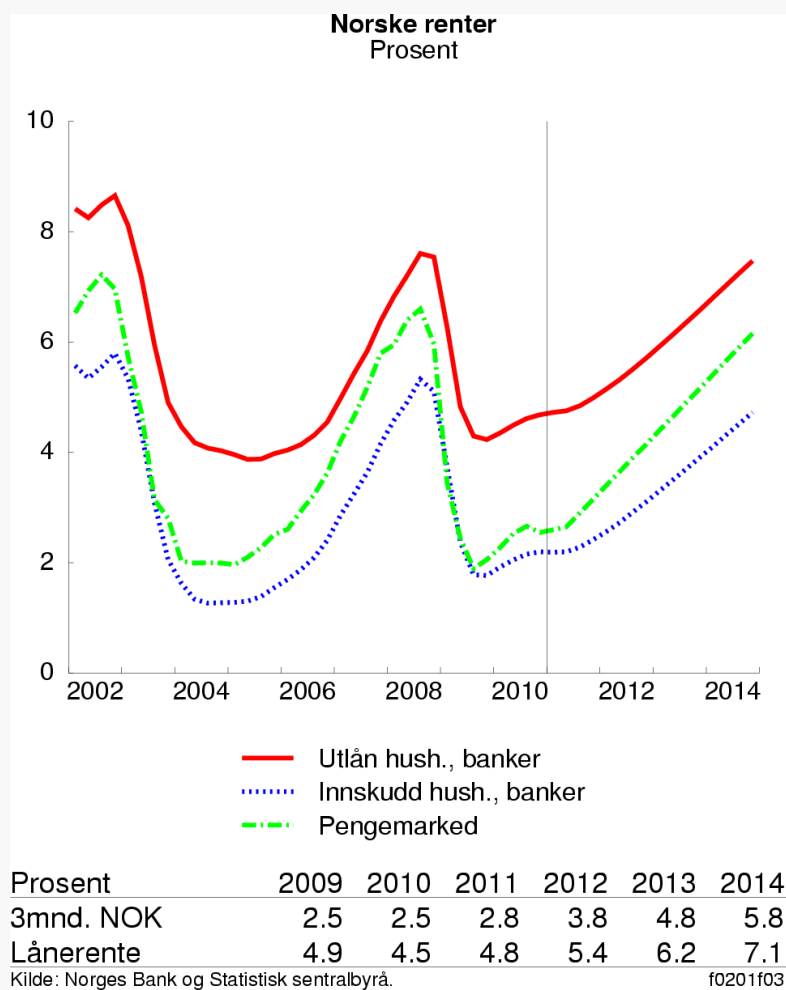
- Fortsatt vekst i nord
  - Tyskland, Skandinavia, Baltikum
  - Unntak: Storbritannia
- Nedgang i gjeldstyngede land i sør
  - Nullvekst i Spania og Italia
  - BNP faller i Hellas og Portugal
- Ingen tilbake på gammelt toppnivå 3 år etter, noen langt unna

Hva kan gå galt?

- Kollaps i OECD-økonomier
  - Statsgjeldskrise
    - ♦ Gir ny finanskrisen
    - ♦ For stram finanspolitikk
  - Euro-samarbeidet bryter sammen
- Midtøsten i brann
  - Oljen en periode i 200
  - Kortsiktig prissvingninger eller permanent tilstrammet tilbud?
  - Høyere oljepriser gjør Norge rikere, men reduserer aktivitetsnivået (Cappelen, Eika og Olsen, Samfunnsøkonomen 2/2006)

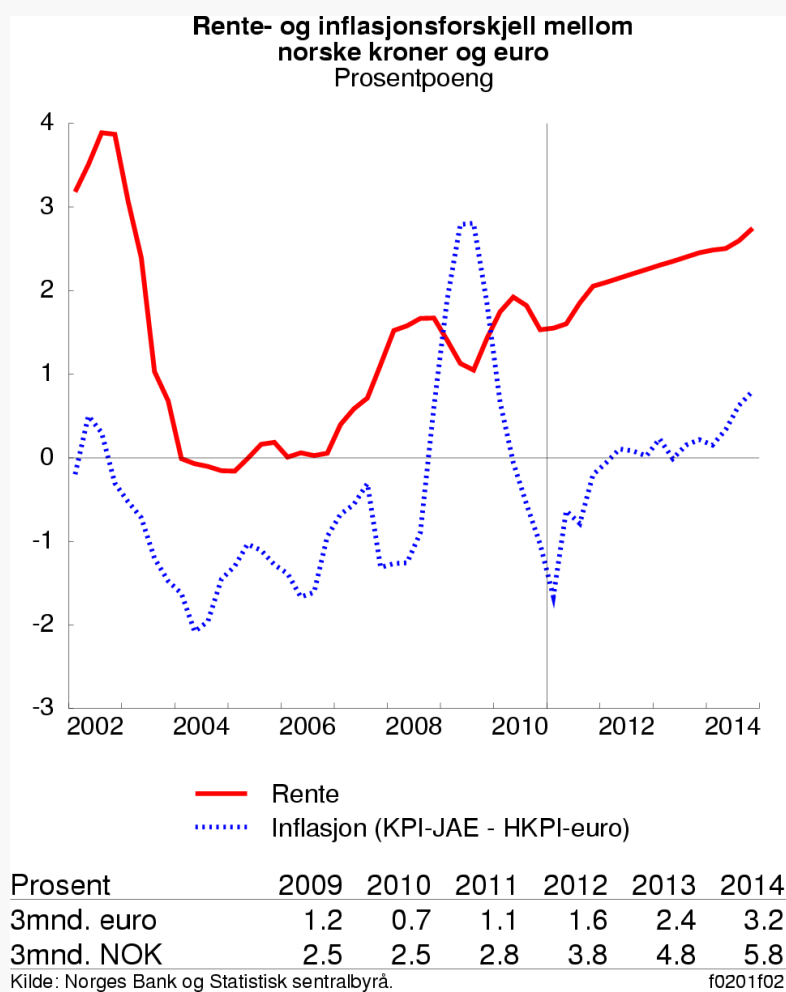
http://www.ssb.no/filearchive/Hoyere_oljepriser.pdf

Kvartalsvise renteøkninger framover

- Pengemarkedsrenta er nå 2,6 pst.
- Utsikter til en forsterket norsk konjunkturoppgang
  - økte renter
- Lave renter i utlandet og lav norsk inflasjon
  - Lave renter
- Avveiling: Styringsrenta settes opp med 0,25 prosentpoeng hvert kvartal fra og med juni i 2011
- Pengemarkedsrenta blir i overkant av 6 pst. i slutten av 2014

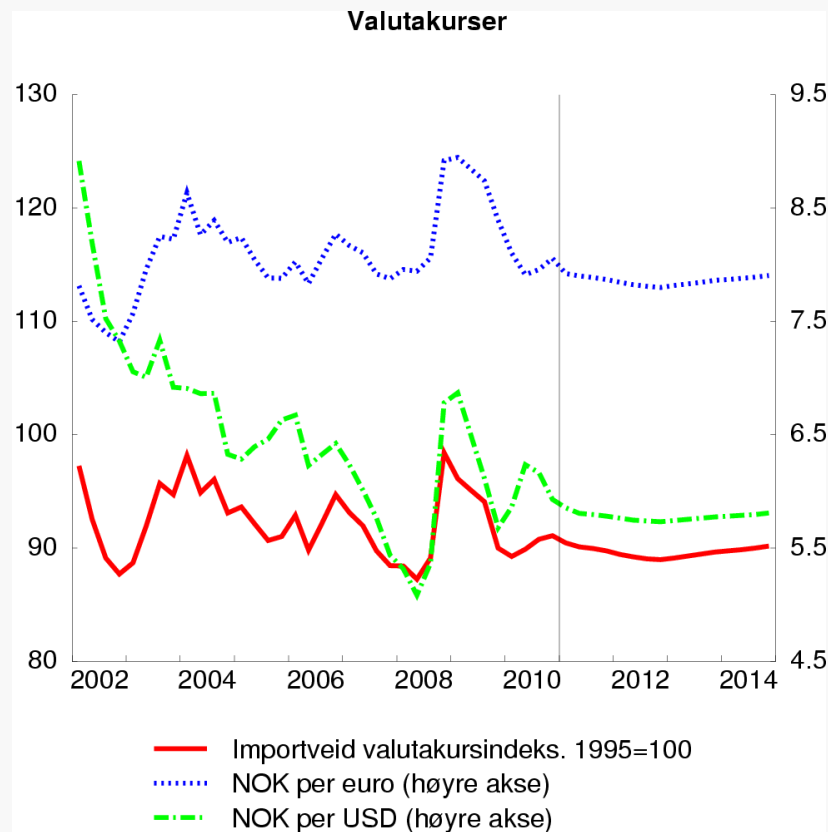
Faktorer bak kronekursen

- Rentedifferansen er høy og stigende
  - 1,5 prosentpoeng nå
  - Over 2,5 prosentpoeng i slutten av 2014
- Inflasjon øker i Norge og faller i EU:
  - 2011: Nesten 1 prosentpoeng høyere inflasjon i EU enn i Norge
  - 2014: 0,5 prosentpoeng høyere inflasjon i Norge enn i EU
- Oljepris

Kraftige impulser: Små endringer i krona

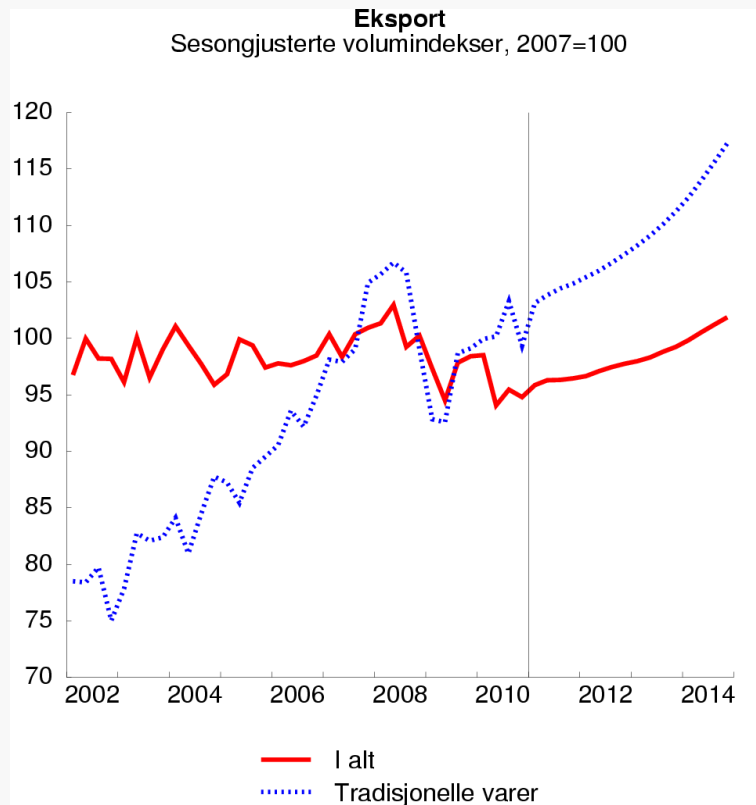
Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Importveid valuta	3.3	-3.8	-0.2	-1.0	0.2	0.6
Trad.imp.pris	-1.3	-0.3	1.5	-0.2	1.7	2.5

Kilde: Norges Bank.

f0201f04

- Noe styrking av krona gjennom i år og neste år
- Liten svekkelse i 2013 og 2014
- Eurokurs i hele prognoseperioden: 7,80-7,90 NOK/Euro

Dempet eksportvekst og god prisutvikling

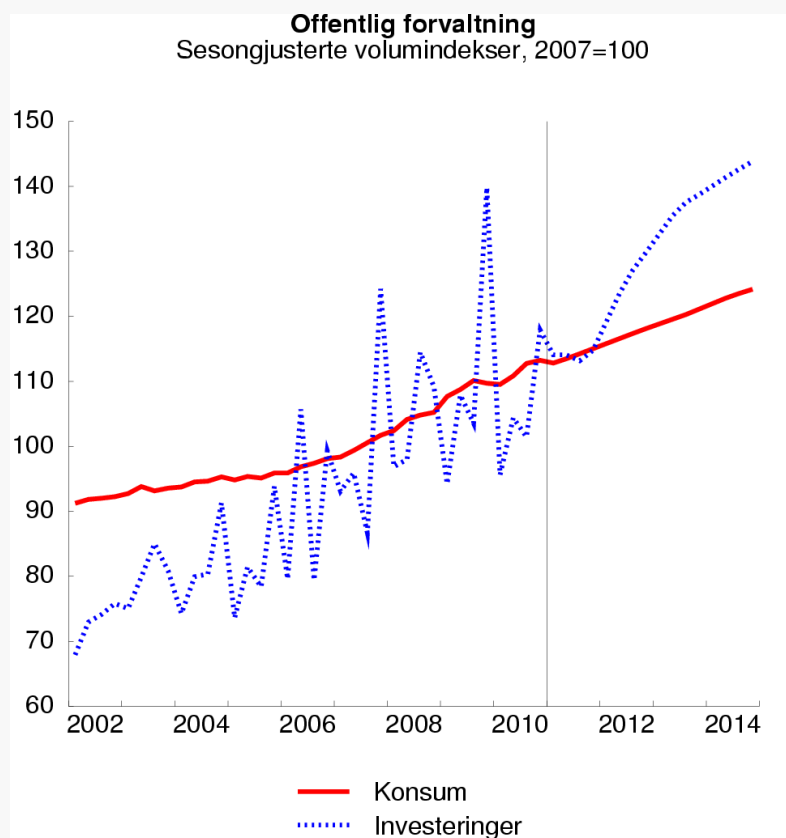
Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Trad. eksport	-8.2	5.0	3.6	1.9	3.1	4.7
Trad. eksportpris	-6.1	3.6	8.0	3.3	2.9	3.7
Markedsvekst	-11.3	10.4	4.3	3.6	5.0	7.5

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f09

- Tradisjonell eksport vokser mindre enn markedsetterspørselen
- Svekket kostnadmessig konkurransevne demper norsk eksport
- Vedvarende bytteforholdsgevinst: priser på norske eksportvarer vokser raskere enn priser på importvarer

Om lag konjunkturnøytral finanspolitikk

Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Off. konsum	4.7	2.2	2.3	2.7	2.5	2.8
Off. investering	7.0	-5.9	6.0	10.8	9.0	3.7

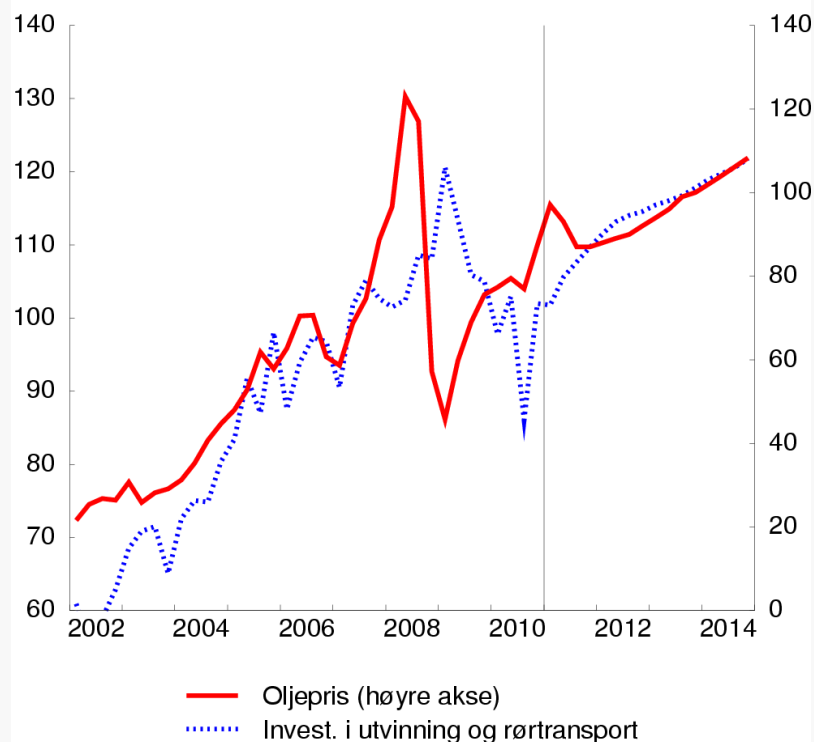
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f01

- Konsumet i offentlig forvaltning antas å vokse nær trendveksten i fastlandsøkonomien
- Bruttoinvesteringene antas å vokse klart mer
- Stønader vokser reelt om lag som trendveksten
- Budsjettindikator: Konjunkturnøytral finanspolitikk
- Om lag på 4-prosentbanen i 2010
- Konjunkturstyring vs 4-prosentbanen
  - Gradvis økende underforbruk
    - ♦ Knappe 3 pst. av SPU i 2014
- To ”alternativbokser”
  - mer vekt på konjunkturstabilisering
  - følge 4-prosentbanen ganske nøye

Klar økning i oljeinvesteringene

Petroleumsinvesteringer og oljepris i USD
Sesongjusterte volumindekser, 2007=100

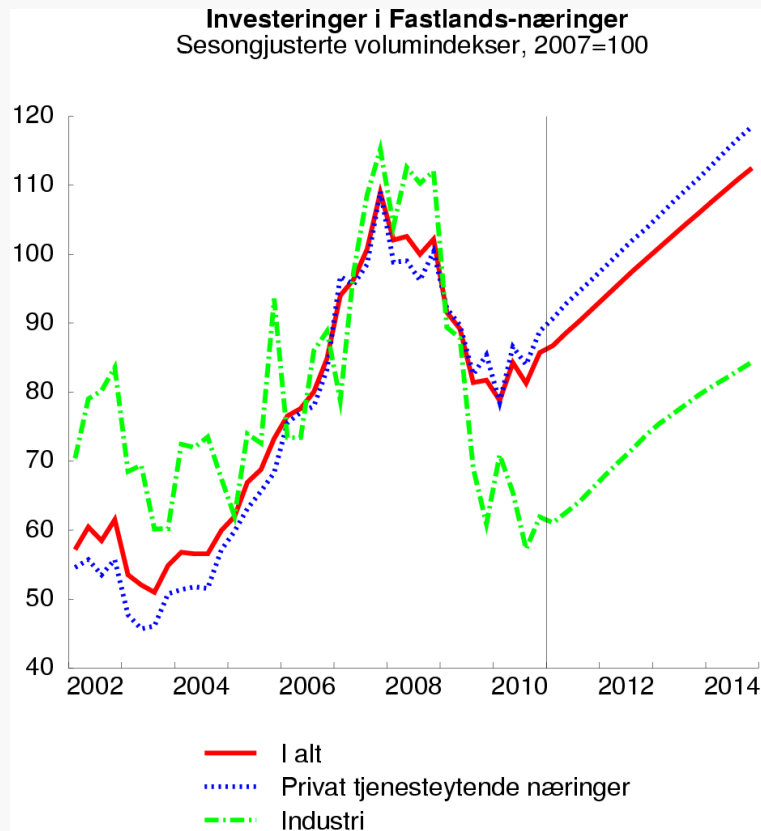
Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Oljepris i USD	62.5	80.3	91.0	89.8	97.3	105.1
Oljeinvesteringer	5.8	-12.6	10.5	6.8	2.0	3.2

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f07

- Petroleumsinvesteringene falt med 12,6 pst. fra 2009 til 2010
- Investeringene ventes å ta seg klart opp
  - 2012 over toppnivået fra 2009
- Oljeprisene har i 2011 vaket rundt 100 USD/fat
  - Nå: Midlertidig spesielt høyt
  - Svak nedgang før prisene stiger gradvis i 2012-2014

Økte investeringer framover

Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fastl. invest.	-11.7	-4.4	6.8	9.0	8.4	5.5
- Næringer	-15.4	-4.2	6.4	8.0	7.1	6.4

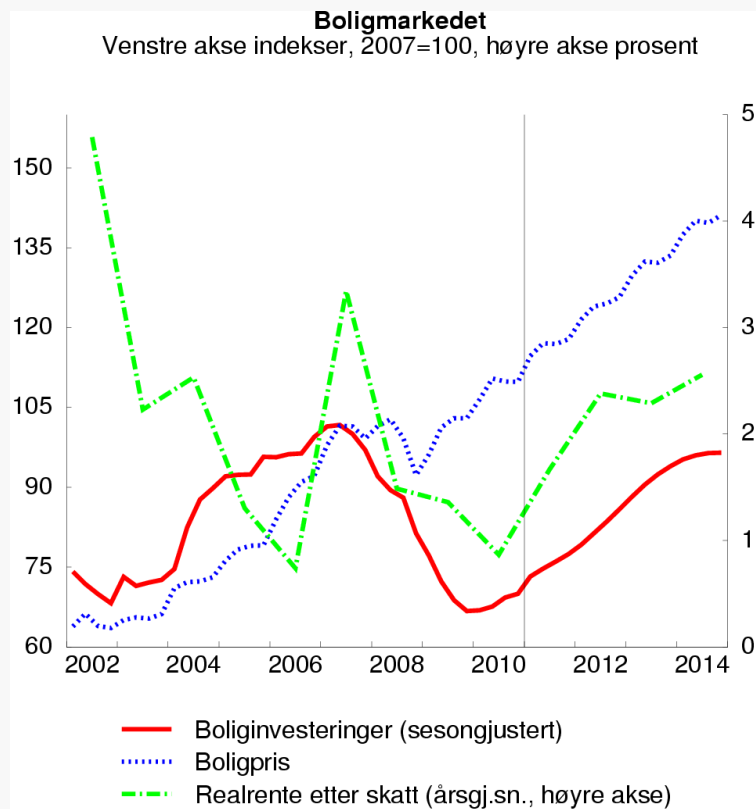
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f08

- Investeringene har falt mye fra 2008 og inn i 2010
- Omslag i 2010
- Markert vekst framover, men moderat enn ved forrige konjunkturoppgang
  - Industriinvesteringene øker litt
  - Sterk økning innen kraftforsyning i 2011
- Igangsettingstall for næringsbygg viser stigende trend

Boliginvesteringene på god vei opp

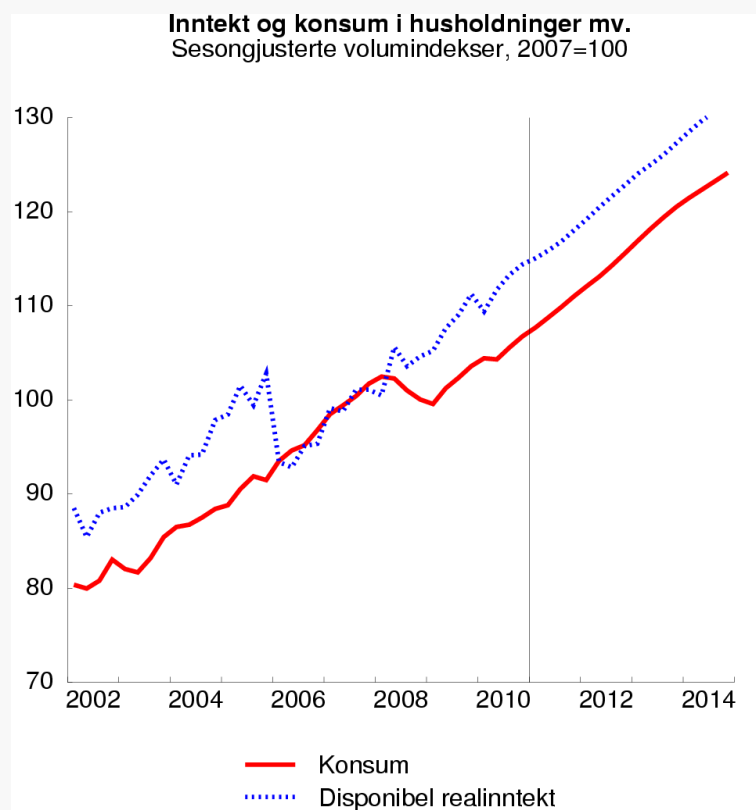
Pst. vekst/pst.	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Boligpris	1.9	8.3	6.8	6.3	6.5	5.8
Investeringer	-18.9	-3.5	8.7	9.3	11.0	5.2
Realrente e/s	1.4	0.9	1.7	2.4	2.3	2.6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f06

- Nær 8,3 pst vekst i boligprisene i 2010 til tross for en liten nedgang gjennom andre halvår
  - Realprisen fortsatt lavere enn toppen i 2007
- Fortsatt god vekst i boligprisene
  - Inntektsvekst
  - Høy befolkningsvekst
  - Men økt rente demper
- Boliginvesteringene drives av boligpriser
  - Beskjeden vekst i fire kvartaler på rad etter nær tre år med fall
  - Nivået på boliginvesteringene i 2014 om lag 5 prosent under toppnivået i 2007

Fortsatt klar konsumvekst

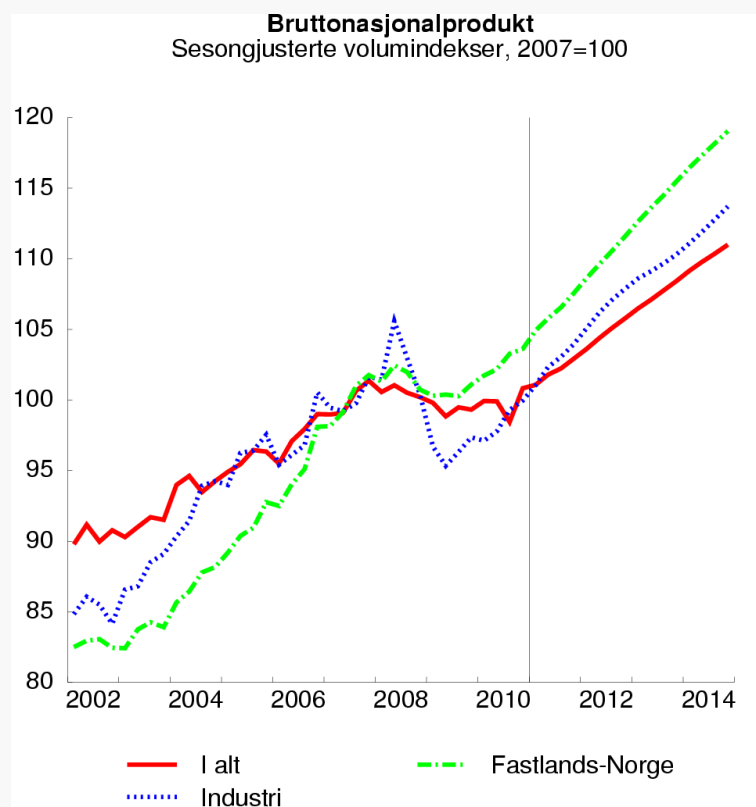
Pst. vekst/pst.	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Realinntekt	4.5	3.7	3.1	4.2	3.6	3.8
Konsum	0.2	3.6	3.7	4.0	4.5	3.4
Sparerate	7.5	7.4	6.9	7.3	6.5	7.0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f05

- Markert konsumvekst gjennom andre halvår 2010
- Konsumveksten rundt 4 prosent framover
- Fortsatt høy inntektsvekst
  - Lønnsinntektene tar seg opp
  - Men høyere renter og etter hvert stigende konsumprisvekst
  - Økende formue med stigende boligpriser
- Spareraten rundt 7 prosent i 2011-2014
  - Boligprisvekst og bedre konjunkturer reduserer behovet for finansiell konsolidering i husholdningene
  - Høyere realrentenivå trekker sparingen opp

Bredt basert oppgang fortsetter

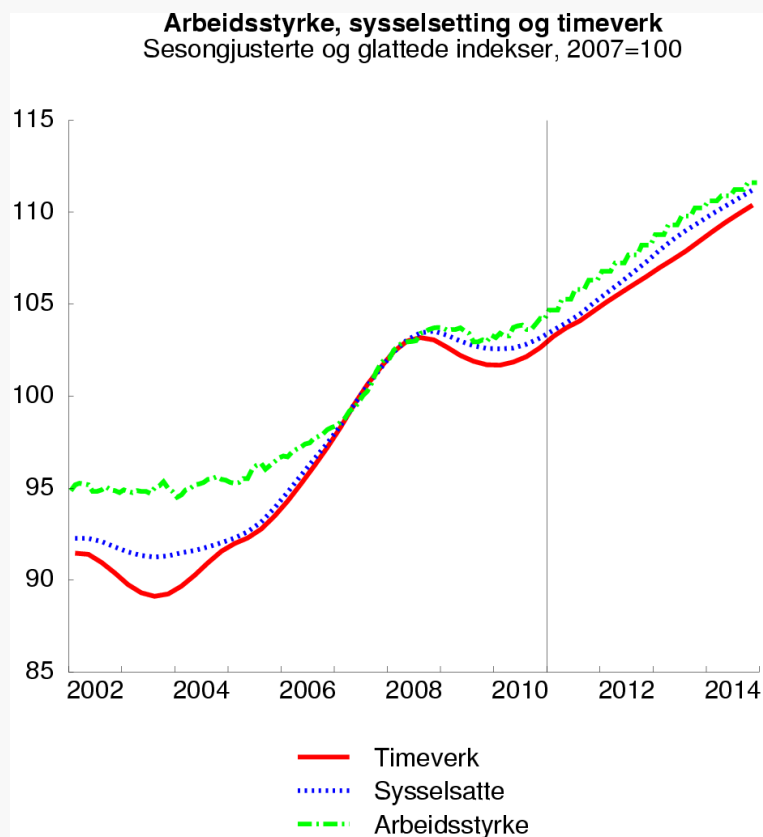
Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BNP	-1.4	0.4	2.1	2.9	2.5	2.4
BNP Fastland	-1.3	2.2	3.3	3.8	3.6	3.2
Industri	-5.9	2.1	4.5	3.9	2.5	2.7

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f11

- BNP FN kommer over nivået fra 2008:2 i 2010:2
  - Utenom offentlig forvaltning i 2010:4
  - Industri 5 pst. under
  - Annen vareproduksjon 3 pst. under
  - Privat tjenesteyting 2 pst. over
  - Offentlig tjenesteyting 6 pst. over
- Gjeninnhenting i industrien vil fortsette
- Offentlig forvaltning vil øke mindre enn de andre næringene
  - Andelen av BNP FN faller med 1 prosentpoeng fra 2010 til 2014

Vekst i sysselsettingen de neste årene

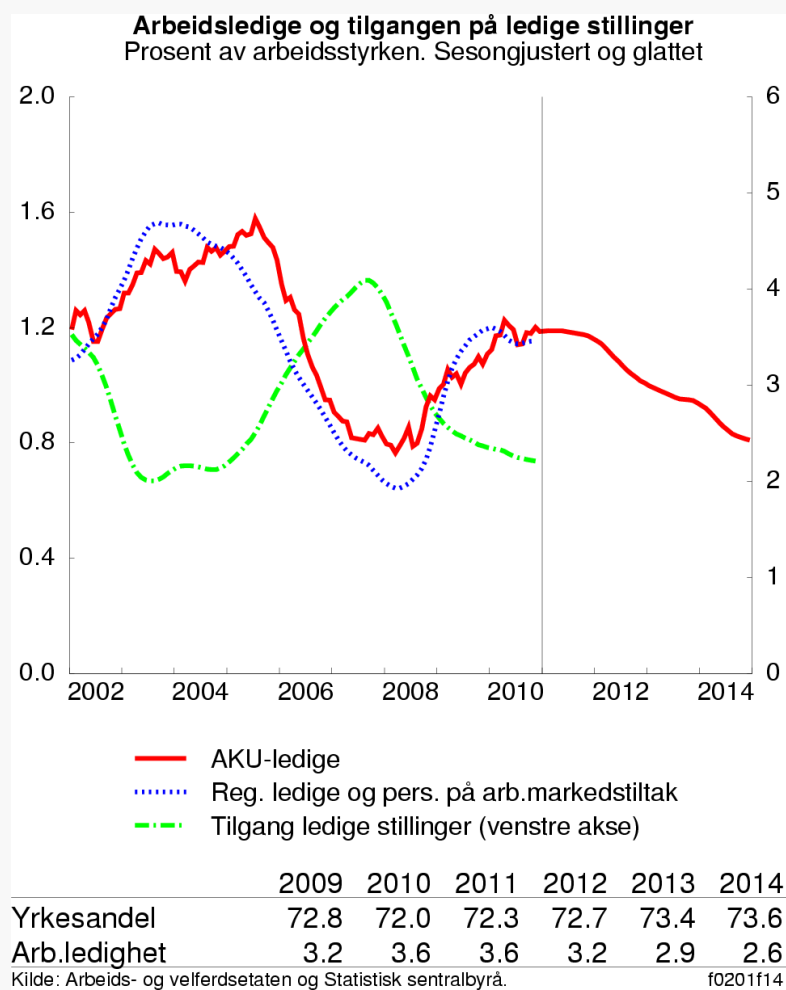
Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sysselsatte	-0.4	-0.2	1.5	2.1	2.2	1.6
Arbeidsstyrke	-0.0	0.5	1.8	1.8	2.0	1.3

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f13

- Økt sysselsetting i de tre siste kvartaler i 2010
- Konjunkturoppgangen gir markert økning i sysselsettingen framover, men også:
  - Den lavere yrkesdeltakelsen etter finanskrisen reverseres
  - Fortsatt arbeidsinnvandring
  - Usikkerhet rundt innføring av fleksibel alderspensjon
- Økt vekst i arbeidsstyrken

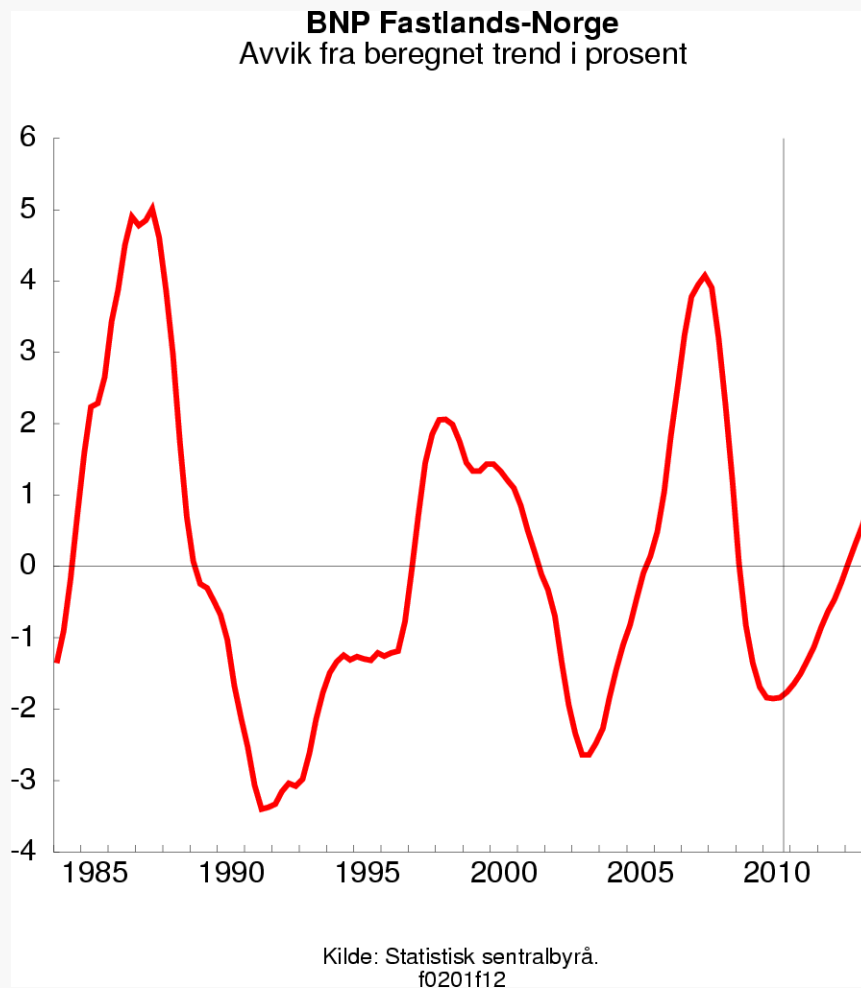
Ledigheten uendret i 2011, men ned fra 2012

- Fall i sesongjustert registrert ledighet med nær 4 000 personer de to siste månedene
- Stabil ledighet gjennom 2010 og 2011 deretter et moderat fall
- AKU-ledighet 72 000 personer eller 2,6 pst. i 2014

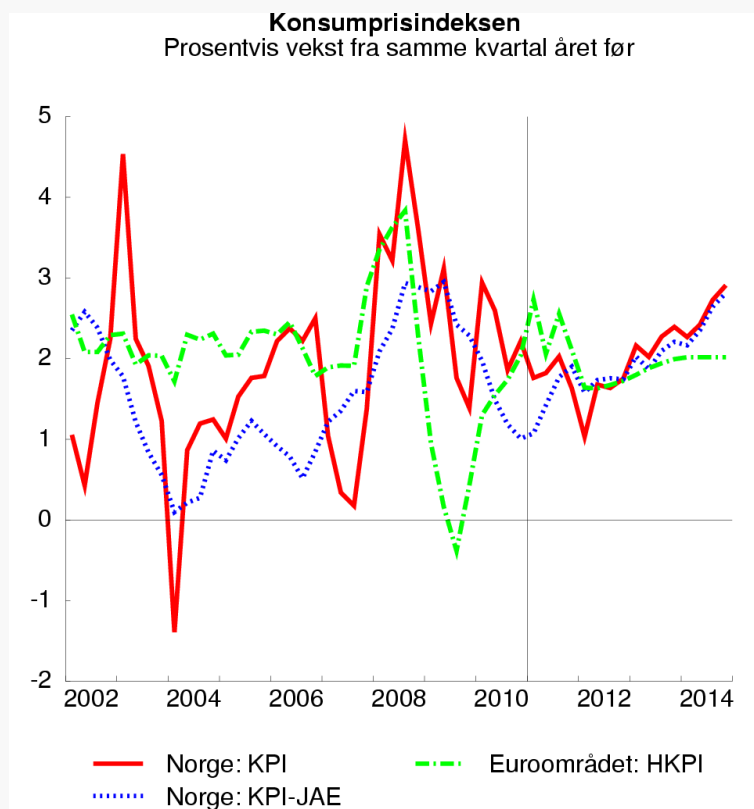

Konjunkturoppgang i farta

- Høykonjunktur fra 2013
- Hvorfor en mer moderat og tids-utstrakt oppgang enn sist?
  - mindre ledig kapasitet i bunnen
  - høyere rente
  - mindre ekspansiv finanspolitikk
  - svakere oppgang i utlandet pga finanskrisen
  - mer moderate impulser fra olje

Moderat lønnsvekst i år, deretter tar den seg opp

Prosentvis vekst	2009	2010	2011	2012	2013	2014
KPI	2.1	2.5	1.8	1.5	2.2	2.6
KPI-JAE	2.6	1.4	1.5	1.7	2.0	2.5
Lønn	4.2	3.6	3.6	4.1	4.6	5.8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

f0201f15

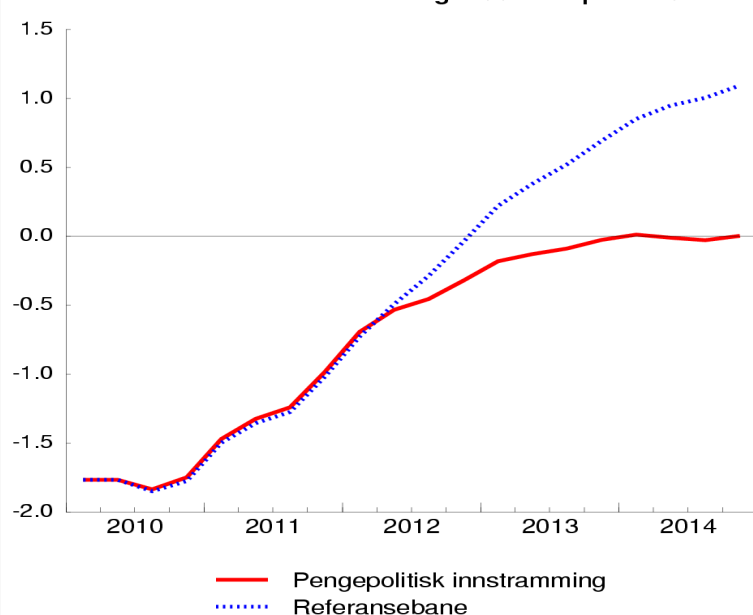
- Bedret lønnsomhet og mer press i arbeidsmarkedet gir høyere lønnsvekst fra 2012 og utover
- Lav underliggende prisvekst i januar
  - Øker framover
  - Matvareprisene øker
  - Økt kostnadsvekst
- Moderate endringer i energiprisene gir små forskjeller mellom vekst i KPI og KPI-JAE

Temabokser: Finans- og pengepolitikk

- To beregninger som belyser effektene av å bruke penge- eller finanspolitikken for å hindre den kommende høykonjunkturen.
  - De makroøkonomiske effektene er svært forskjellige avhengig av om det er finanspolitikken eller pengepolitikken som brukes til stabiliseringen
- En tredje beregning viser konsekvensene av å følge 4-prosentbanene slavisk
  - Kraftigere konjunkturoppgang og svekkelse av kostnadsmessig konkurranseevne

Finans- og pengepolitisk innstramming

BNP F-N. Avvik fra beregnet trend i prosent

Tabell 1. Makroøkonomiske virkninger av strammere finanspolitikk. Avvik i prosent fra prognosebanen dersom ikke annet er oppgitt

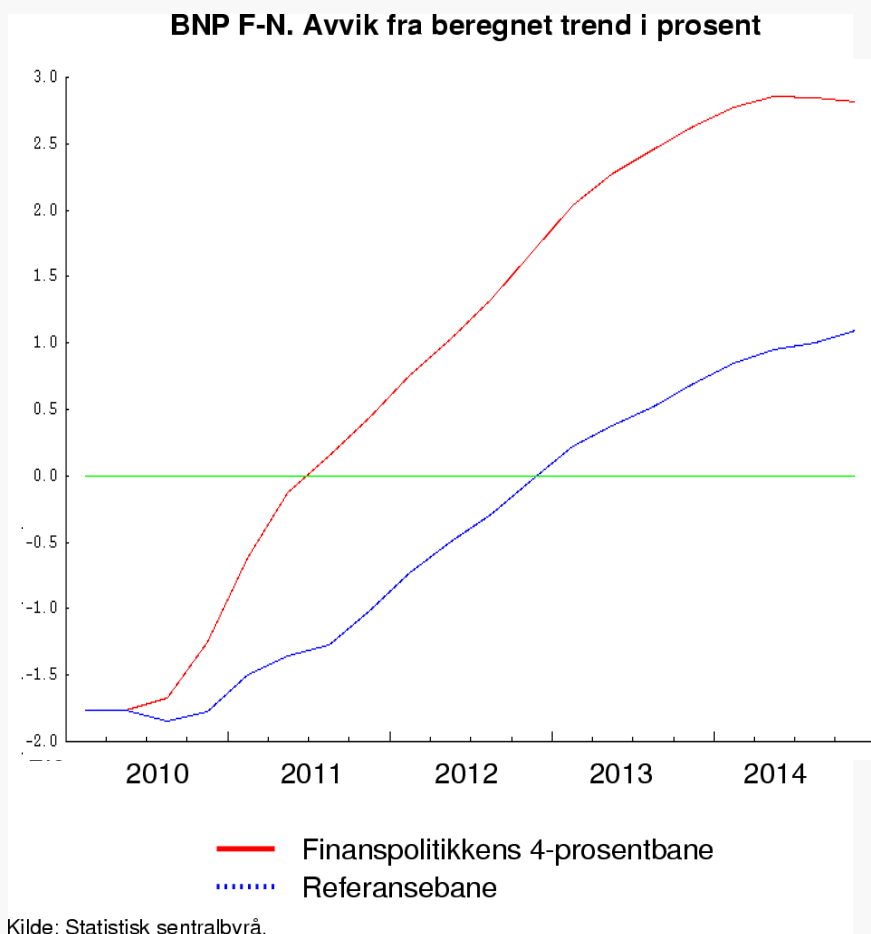
	2012	2013	2014
Konsum, husholdninger	0,0	-0,1	-0,2
Konsum, offentlig forvaltning	-0,1	-0,5	-1,3
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	-1,2	-4,4	-6,1
Bruttoinvesteringer offentlig forvaltning	-4,7	-16,1	-22,3
Eksport unntatt petroleumsprodukter	0,0	0,0	0,1
Import	-0,3	-1,2	-1,7
BNP Fastlands-Norge	-0,1	-0,6	-1,0
Sysselsatte	-0,1	-0,2	-0,5
AKU ledighet (prosentpoeng)	0,1	0,1	0,2
Årslønn	0,0	-0,2	-0,5
Konsumprisindeksen	0,0	0,0	0,1
Pengemarkedsrente (prosentpoeng)	0,0	-0,1	-0,2
Importveid kronekurs	0,0	0,5	0,9

- Innretningen på finanspolitikken er avgjørende for resultatene
  - Relativt kraftig lut må til
- Lavere offentlig konsum reduserer innenlandsk etterspørsel direkte
- Pengepolitikken virker gjennom rentene og valutakursen
  - Konsumentene og konkurranseutsatt industri rammes hardere

Tabell 2. Makroøkonomiske virkninger av strammere pengepolitikk. Avvik i prosent fra prognosebanen dersom ikke annet er oppgitt

	2012	2013	2014
Konsum, husholdninger	-0,1	-0,7	-1,5
Konsum, offentlig forvaltning	0,0	0,0	0,0
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	-0,1	-0,4	-1,2
Bruttoinvesteringer offentlig forvaltning	0,0	0,0	0,0
Eksport unntatt petroleumsprodukter	-0,2	-0,5	-0,8
Import	0,1	-0,1	-0,7
BNP Fastlands-Norge	-0,1	-0,5	-1,0
Sysselsatte	-0,0	-0,1	-0,3
AKU ledighet (prosentpoeng)	0,0	0,1	0,2
Årslønn	-0,1	-0,4	-0,9
Konsumprisindeksen	-0,1	-0,5	-0,8
Pengemarkedsrente (prosentpoeng)	0,4	0,8	0,9
Importveid kronekurs	-1,5	-3,5	-4,0

Finanspolitikk som følger 4-prosentbanen

- Stor usikkerhet rundt beregning av SOBU. Vi har anslått avstanden i 2014 til i størrelsesorden 3 pst. av trend- BNP FN
- Økt offentlig konsum og investeringer fyller handlingsrommet
- Klart strammere arbeidsmarked
- Kraftig svekkelse av kostnadsmessig konkurransevne
- Effektene kommer bare delvis fram i perioden til og med 2014, sterkere effekter deretter

Avvik i prosent fra prognosebanen dersom ikke annet er oppgitt

	2011	2012	2013	2014
Konsum, husholdninger	0,3	0,5	0,7	0,7
Konsum, offentlig forvaltning	4,2	4,7	6,0	6,3
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	4,4	5,3	6,3	6,0
Bruttoinvesteringer offentlig forvaltning	14,6	16,8	21,0	21,7
Eksport unntatt petroleumsprodukter	-0,2	-0,3	-0,6	-0,7
Import	1,8	2,3	2,9	3,0
BNP Fastlands-Norge	1,4	1,6	1,9	1,9
Sysselsatte	1,2	1,4	1,7	1,7
AKU ledighet (prosentpoeng)	-0,7	-0,6	-0,7	-0,7
Årslønn	0,7	0,7	1,0	1,5
Konsumprisindeksen	0,0	-0,1	-0,1	0,0
Pengemarkedsrente (prosentpoeng)	0,5	0,5	0,9	0,9
Importveid kronekurs	-2,0	-2,0	-3,2	-3,1

Litt fra SSB om Handlingsregel, budsjettbalanse og aktivitetskorrigering

- Eika: Nasjonalbudsjett på sporet:
http://www.ssb.no/filearchive/Eika_8_2009.pdf
- Bjørnstad og Prestmo: Er det strukturelle underskuddet et godt mål på den løpende bruken av oljepenger
http://www.ssb.no/filearchive/SamfOk8_2010.pdf
- Se også 2 artikler i siste nummer av Samfunnsøkonomen (1/2011) av hhv
  - Dyvi, Harildstad og Kongsrud (Finansdepartementet)
  - Bjørnstad og Prestmo